

CONGRÉS CIDUI 2025
Docents d'avui per a la universitat del demà

**INNOVACIÓ DOCENT I ORALITAT: EL PROJECTE *COMUNICACIÓ 3.0* COM A EINA
PEDAGÒGICA**

**TEACHING INNOVATION AND ORALITY: THE *COMUNICACIÓ 3.0* PROJECT AS A
PEDAGOGICAL TOOL**

Crespí Riutort, Isabel
<https://orcid.org/0000-0001-6625-3666>
Universitat de les Illes Balears
Institut de Recerca i Innovació Educativa
isabel.crespi@uib.cat

Vanrell Bosch, Maria del Mar
<https://orcid.org/0000-0002-4332-481X>
Universitat de les Illes Balears
Institut de Recerca i Innovació Educativa
mm.vanrell@uib.cat

RESUM

El projecte d'innovació docent *Comunicació 3.0: tècniques i recursos per a la millora de l'expressió oral en llengua catalana* busca millorar l'expressió oral formal dels estudiants de la Universitat de les Illes Balears. Una vegada identificats els errors que els estudiants cometien més habitualment en llengua oral (de correcció, adequació i eficàcia comunicativa), ells mateixos elaboren descripcions estructurades i recomanacions de millora i les exposen en vídeos breus, disponibles al web del projecte (<https://blocs.uib.cat/comunicacio3/>). Els primers resultats indiquen que aquesta iniciativa ajuda els estudiants a prendre consciència dels errors que fan, però que cal reforçar-ne el treball explícit a l'aula.

ABSTRACT

The teaching innovation project *Comunicació 3.0: techniques and resources for improving oral expression in Catalan* aims to enhance the formal oral skills of students at the University of the Balearic Islands. After identifying the most frequent errors students make in spoken language (related to grammatical correctness, appropriateness to the formal register and communicative effectiveness) the students

CONGRÉS CIDUI 2025

Docents d'avui per a la universitat del demà

themselves elaborate structured descriptions and improvement recommendations, which they present in short videos available on the project website (<https://blocs.uib.cat/comunicacio3/>). Initial results indicate that this initiative helps students become aware of their mistakes, however there remains a need to reinforce explicit work on these aspects.

PARAULES CLAU

innovació docent, expressió oral, llengua catalana, correcció lingüística, adequació al registre formal, eficàcia comunicativa

KEYWORDS

teaching innovation, oral expression, Catalan language, grammatical correctness, appropriateness to formal register, communicative effectiveness

DESENVOLUPAMENT

Aquesta contribució presenta el projecte d'innovació docent en curs *Comunicació 3.0: tècniques i recursos per a la millora de l'expressió oral en llengua catalana*, que es du a terme a la Universitat de les Illes Balears (UIB). L'objectiu del projecte és la millora de l'expressió oral i de l'eficàcia comunicativa dels estudiants de la UIB, sobretot en contextos formals (presentacions a l'aula universitària, defenses de treballs de fi de grau, de fi de màster, tesis doctorals, etc.). La hipòtesi de partida és que el treball conscient i acurat de la correcció, l'adequació i l'eficàcia comunicativa tindrà un efecte positiu en la qualitat (para)lingüística de les intervencions orals dels estudiants.

El projecte sorgeix de la constatació que els estudiants de la UIB presenten mancances greus en l'expressió oral formal. Aquestes dificultats es manifesten de manera sistemàtica en tres grans àmbits: la correcció lingüística, l'adequació al registre formal i l'eficàcia comunicativa. Pel que fa a la correcció, s'observen errors freqüents relacionats amb diversos nivells lingüístics, com ara la pronúncia (especialment pel que fa a sons consonàntics com /ʎ/, /z/ o /ʒ/), la gramàtica (ús dels pronoms relatius, dels pronoms febles o formació dels gerundis) o el lèxic (interferències d'altres llengües o ús de mots crossa). En l'àmbit de l'adequació, és habitual que, en comunicacions

CONGRÉS CIDUI 2025

Docents d'avui per a la universitat del demà

formals, els estudiants facin servir formes pròpies de registres informals, com ara l'article salat o formes pronominals plenes, o que vacil·lin en l'ús d'algunes formes, com passa amb la morfologia verbal. Finalment, pel que fa a l'eficàcia comunicativa sovint es detecta la lectura mecànica d'un text escrit o poc domini d'aspectes com el volum o la modulació de la veu.

Hi ha diverses raons que poden explicar per què els estudiants arriben a la universitat amb tantes mancances relacionades amb la llengua oral. En primer lloc, tot i que l'oralitat fa anys que forma part del currículum educatiu, diversos estudis assenyalen que no ha tengut un "traspàs decisiu a l'aula" (Vilà i Castellà, 2020: 2). Així, l'ensenyament preuniversitari se sol centrar de manera gairebé exclusiva en la llengua escrita, la qual cosa genera una manca d'hàbit de treballar i d'avaluar l'oralitat. En el cas del català, hi ha encara una qüestió addicional que complica el domini eficaç de la llengua oral: les dificultats per pronunciar adequadament determinats sons, com els esmentats anteriorment (/ʎ/, /ʒ/, etc.), situació especialment freqüent amb estudiants que no tenen el català com a llengua inicial i/o habitual o que, tot i tenir-la-hi, provenen de territoris amb menys ús del català (veg. Castell et al., 2023, entre d'altres). En aquest cas, el problema és la manca d'un treball explícit de la pronúncia del català al llarg de l'etapa educativa obligatòria (Vilà i Castellà, 2014). Finalment, també es detecta una manca de referents orals en registres formals, cosa que dificulta que els alumnes puguin modelar la seva producció seguint exemples adequats.

Com a resposta a aquestes mancances, es va impulsar el projecte d'innovació docent *Comunicació 3.0*, que té com a objectiu principal contribuir a la millora de la competència oral formal dels estudiants universitaris a través d'una metodologia activa i participativa. De moment, hi han participat 202 estudiants de quatre titulacions diferents de la UIB: Llengua i Literatura Catalanes, Llengua i Literatura Espanyoles, Educació Primària i Educació Infantil.

L'eix central del projecte és l'elaboració d'un lloc web (figura 1) d'accés obert i d'ús recomanat per a tota la comunitat universitària de la UIB (<https://blocs.uib.cat/comunicacio3/>), que conté orientacions per a l'expressió oral formal en llengua catalana. Concretament, la pàgina recull explicacions sobre els sons del català balear, els registres lingüístics, dubtes i errors freqüents dels estudiants, rúbriques de correcció d'exposicions orals i altres recursos (recursos web de consulta, lectures, consells comunicatius; més endavant, també inclourà exercicis pràctics). Dels diversos apartats, el més interessant per als estudiants és el que es diu "Dubtes i errors

CONGRÉS CIDUI 2025

Docents d'avui per a la universitat del demà

freqüents dels estudiants”: aquest apartat recull un conjunt de vídeos breus que expliquen i il·lustren errors habituals que es cometen en comunicacions orals formals i ofereixen solucions orientatives per esmenar-los. El principal aspecte innovador és que són els mateixos estudiants els creadors d'aquests vídeos.

Figura 1. Pàgina d'inici del web Comunicació 3.0.

El desenvolupament del projecte es du a terme en cinc fases. La primera fase té lloc a l'inici del semestre, quan es demana als estudiants que facin una breu exposició oral i l'enregistrin. Es tracta d'una presentació personal en què han de parlar durant aproximadament dos minuts i han d'explicar qui són, d'on venen, quines llengües parlen i per què han triat estudiar el grau corresponent. La gravació es pot fer tant a l'aula com des de casa, i cal destacar que no es tracta d'una activitat avaluada, sinó d'una activitat per detectar dificultats.

La segona fase consisteix a recomptar, identificar i classificar els errors. Cada professor revisa els vídeos dels seus estudiants amb l'objectiu de detectar els errors més freqüents. Després, aquests errors es classifiquen segons tres grans categories: correcció lingüística, adequació al registre formal i eficàcia comunicativa. En aquesta contribució ens centrem en els errors d'adequació. En aquest àmbit, els errors també es classifiquen segons el nivell de descripció lingüística al qual pertany cada error: pronúncia, morfologia, sintaxi i lèxic.

En la tercera fase, els continguts teòrics amb què es relacionen els errors detectats es treballen a l'aula. Així, si un professor vol treballar errors d'adequació, treballarà a l'aula els conceptes de *variació estilística*, *registre* i *llengua estàndard*, per exemple.

CONGRÉS CIDUI 2025
Docents d'avui per a la universitat del demà

Aquesta fase té com a finalitat que els estudiants adquireixin la base lingüística teòrica que els permeti entendre els errors que cometien. Una vegada treballats els conceptes teòrics, es planteja l'elaboració del vídeo com un exercici pràctic.

Així, la quarta fase és l'elaboració d'un vídeo en què expliquen algun dels errors habituals i les recomanacions per corregir-los (figura 2). La tasca es fa per parelles o petits grups, de manera que cada grup descriu un error, tot i que en el vídeo només hi surt una persona. El procés de creació del vídeo inclou tres passos: la redacció d'un esborrany del guió escrit, la revisió del guió per part del professor i, finalment, la gravació i producció del vídeo final. Per facilitar aquesta tasca, cada grup disposa d'un conjunt de materials i recursos, que inclouen unes instruccions detallades amb els passos a seguir, un guió d'exemple que serveix de model, i un recull de recursos de consulta. Si l'estudiant signa el formulari de consentiment d'ús d'imatge, els vídeos es publiquen al web del projecte. Alguns dels errors que s'han treballat fins ara es mostren a la taula 1.

Figura 2. Vídeos elaborats per estudiants del Grau d'Educació Primària i el Grau de Llengua i Literatura Catalanes de la UIB, en què s'il·lustren dos fenòmens corresponents a l'adequació: monoftongació (*aig[o]* o *aig[u]* en lloc de *aig[wə]*) (esquerra) i vacil·lació en la primera persona singular del present d'indicatiu (*estudii* o *estudio*) (dreta).

Taula 1. Exemples d'errors d'adequació treballats fins al moment en el projecte Comunicació 3.0.

	Error d'adequació	Enllaç al vídeo
pronúncia	<i>paciènc[i]</i> / <i>paciènc[jə]</i>	https://bitly.cx/paciencia
morfologia	<i>noltros</i> / <i>nosaltres</i>	https://bitly.cx/noltros
sintaxi	<i>amb jo</i> / <i>amb mi</i>	https://bitly.cx/ambjo
lèxic	<i>una cosa</i> / <i>un afer</i>	https://bitly.cx/Sda9

CONGRÉS CIDUI 2025

Docents d'avui per a la universitat del demà

Finalment, la cinquena i darrera fase té lloc al final del semestre, quan es demana als estudiants una altra exposició oral. En aquest cas, es tracta d'una exposició oral de caràcter acadèmic, que habitualment consisteix en la presentació d'una lectura o d'un projecte desenvolupat durant el curs. Aquesta presentació té una durada aproximada d'entre set i deu minuts, pot ser individual o en grups (segons l'assignatura), es realitza a l'aula i també s'enregistra. A diferència de la presentació inicial, aquesta presentació sí que és avaluada.

El projecte *Comunicació 3.0* es basa en una metodologia que combina el treball col·laboratiu amb l'aplicació pràctica dels continguts teòrics tractats a l'aula, tot regit per una filosofia d'aprenentatge autònom, progressiu i adaptat a les necessitats reals dels estudiants. Aquest enfocament no només afavoreix un aprenentatge significatiu, sinó que també implica activament els estudiants en la creació de materials útils per a tota la comunitat universitària.

El fet que cada alumne hagi d'investigar un error concret, descriure'l de manera clara i proposar-ne una solució fomenta tant l'autonomia com la col·laboració, ja que el procés requereix recerca, reflexió lingüística i treball en equip. A més, el component col·lectiu del projecte —la generació de recursos audiovisuals destinats a altres estudiants— contribueix a posar en valor el treball i la responsabilitat compartits en el procés d'aprenentatge. Així, el projecte esdevé també una eina pedagògica valuosa, que no només incideix en el desenvolupament de competències lingüístiques, sinó que busca fomentar actituds positives cap a la cooperació intergrup. A més, reforça l'autoestima lingüística dels estudiants i contribueix a reduir la por o la inseguretat que poden sentir a l'hora de parlar en públic en contextos formals.

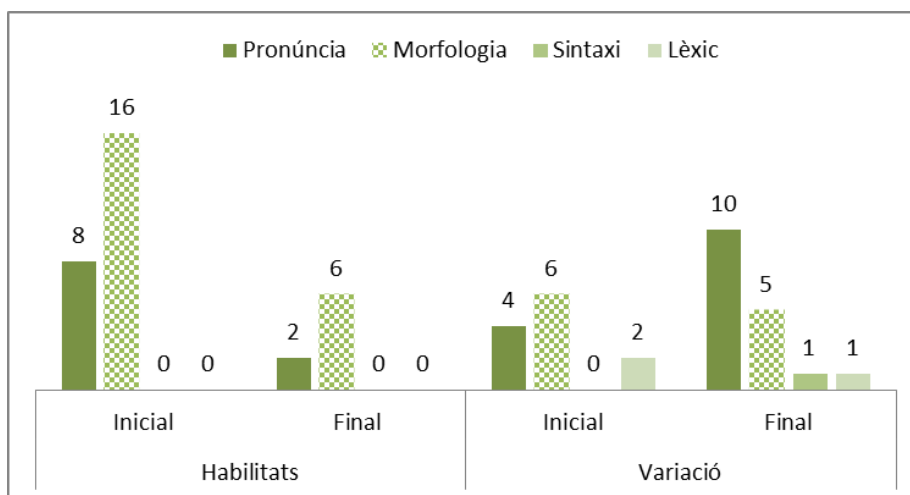
Els primers resultats preliminars s'han obtingut a partir de dues assignatures impartides durant el curs 2023-2024: Habilitats lingüístiques per a l'educació primària: ensenyament-aprenentatge de la llengua catalana, del 4t curs del Grau en Educació Primària, i Variació lingüística, del 3r curs del Grau de Llengua i Literatura Catalanes. L'anàlisi s'ha centrat en la comparació entre la primera presentació i la presentació final dels estudiants, amb l'objectiu de valorar si hi ha hagut una evolució positiva entre les dues. En aquesta contribució analitzam la quantitat total d'errors d'adequació detectats en cadascuna de les dues presentacions i el nivell lingüístic amb què es relacionen.

CONGRÉS CIDUI 2025
Docents d'avui per a la universitat del demà

Com s'il·lustra a la figura 3, els resultats relatius a l'adequació al registre formal mostren una millora general en les dues assignatures, amb l'única excepció dels errors de pronúncia en l'assignatura de Variació, que semblen empitjorar. Així mateix, s'observa que la morfologia és, en termes generals, l'aspecte més problemàtic, seguit de la pronúncia. També s'evidencien diferències significatives entre les dues assignatures analitzades. D'una banda, a Habilitats s'aprecia una millora notable en tots els nivells entre la presentació inicial i la final. De l'altra, a Variació no s'observa un progrés evident, però tampoc cap retrocés, de manera que els resultats es mantenen relativament estables.

Figura 3. Comparació dels errors d'adequació al registre formal entre la presentació inicial i la presentació final. Assignatures d'Habilitats lingüístiques (Educació Primària) i Variació Lingüística (Llengua i Literatura Catalanes).

D'una banda, la millora global que s'observa es pot relacionar amb un treball explícit i reflexiu de la variació lingüística a l'aula, que ajuda els estudiants a ser més conscients dels usos apropiats segons el context comunicatiu. Entre els errors que els estudiants aconsegueixen corregir, hi ha qüestions relacionades amb la pronúncia (*aig[o]* > *aig[wə]*), la morfologia (vacil·lació o alternança en la primera persona d'indicatiu: *jo canto* > *jo cant*), la sintaxi (*amb jo* > *amb mi*) i el lèxic (precisió lèxica).

D'altra banda, pel que fa a les dificultats fonètiques, poden atribuir-se, almenys, a dos factors. El primer és que la presentació final és més llarga, amb la qual cosa hi ha més ocasions per cometre errors, i és acadèmica, cosa que implica un lèxic especialitzat i, per tant, la pronúncia de paraules noves. El segon factor és la manca d'hàbit de treballar l'oralitat que esmentàvem anteriorment. En aquest cas, el problema concret

CONGRÉS CIDUI 2025

Docents d'avui per a la universitat del demà

és que els estudiants no estan acostumats a expressar-se oralment en registre formal i, per tant, els costa interioritzar i aplicar les adaptacions lingüístiques (sobretot morfològiques i fonètiques) que cal fer per adoptar-lo.

Finalment, la dificultat amb les qüestions morfològiques es pot explicar perquè, precisament, l'àmbit morfològic és aquell en què hi ha més distància entre la varietat estàndard i el registre informal habitual dels estudiants. Així, hi ha diversos trets morfològics propis del dialecte balearic que no són adequats en el registre estàndard, com ara l'ús de l'article salat (*es llibre, sa classe*) o de formes pronominals tòniques (*noltros, voltros*).

El que és interessant és que alguns errors persisteixen malgrat el coneixement explícit dels estudiants i les indicacions del professorat. Això es podria relacionar amb actituds lingüístiques envers la llengua catalana o envers la llengua estàndard, factors que no s'han controlat fins al moment.

Així, per exemple, el manteniment de trets com l'ús de l'article salat podria ser una decisió voluntària dels estudiants, que prefereixen ser lleials a la seva varietat dialectal (veg. Solivellas et al., 2023) i mantenir-ne els trets propis, malgrat les indicacions sobre la llengua estàndard. En aquest sentit, podria ser que alguns estudiants no percebessin la varietat estàndard com a pròpia, fet que podria dificultar-ne la interiorització i que podria generar desconexió, desinterès o, fins i tot, rebuig. De fet, un altre factor que també podria estar influïnt en els resultats és una falta de motivació dels estudiants per treballar el català acadèmic. Podria ser que sentissin que no els resulta útil o que és un tipus de llenguatge que no faran servir en la seva pràctica acadèmica o professional. Així, els factors actitudinals i motivacionals podrien influir directament en els resultats.

Amb tot, aquesta primera aproximació als resultats permet fer dues observacions importants. La primera és que, de manera general, els resultats obtinguts suggereixen que l'enfocament metodològic adoptat és eficaç, però ha d'anar acompanyat d'un treball explícit per part del professorat. És fonamental abordar els errors lingüístics directament a l'aula, supervisar de prop el procés d'aprenentatge i orientar adequadament els continguts. La segona observació és que cal considerar que les actituds i la motivació dels estudiants envers la llengua catalana i envers la varietat estàndard poden influir en els resultats de manera no sempre visible ni fàcilment controlable.

CONGRÉS CIDUI 2025

Docents d'avui per a la universitat del demà

Per tal de controlar el possible efecte de les actituds, en els pròxims anys s'incorporarà al projecte un qüestionari per mesurar les actituds i la motivació envers el català acadèmic. El punt de partida serà una adaptació de la Bateria de Tests d'Actitud/Motivació (AMTB) de Gardner (1985), complementada amb ítems extrets de la *Language Learning Orientation Scale* (Noels et al., 2000), que permeten explorar motivacions instrumentals i contextos d'ús específics. Els aspectes que es podrien aprofitar de l'AMTB són els que permeten recollir informació sobre la motivació general, incloent-hi les actituds cap a la llengua, l'aprenentatge i la comunitat lingüística. En aquest sentit, pot ser útil saber si els aprenents perceben el català acadèmic com a part d'un objectiu més ampli, com ara l'èxit acadèmic, el desenvolupament professional o la integració en contextos on el català formal té més presència.

De cara al futur, un dels principals reptes a llarg termini és reforçar el treball sistemàtic i l'avaluació de l'oralitat en contextos formals, amb l'objectiu de consolidar un model de referència clar i coherent per als estudiants. A curt termini, cal completar les seccions del web que encara no estan completament desenvolupades, com ara els vídeos sobre errors d'adequació o els exercicis pràctics autocorrectius, neutralitzar les diferències de registre entre la primera presentació oral que fan els estudiants i la segona i incorporar el component actitudinal i motivacional en el treball de l'oralitat. La percepció de la llengua i el grau d'implicació dels estudiants poden tenir un impacte important en els resultats i convé abordar aquests factors de manera explícita en el context de la pràctica docent.

AGRAÏMENTS

Aquest projecte està finançat per l'Institut de Recerca i Innovació Educativa (UIB-GOIB), referència PID232513. Així mateix, volem donar les gràcies a tots els estudiants de la Universitat de les Illes Balears que han elaborat els vídeos i han donat el seu consentiment perquè es publiquin al web del projecte.

CONGRÉS CIDUI 2025
Docents d'avui per a la universitat del demà

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Castell, X., Cremades, E., i Vanrell, M. M. (Coord.) (2023). *Actituds i usos lingüístics dels joves de les Illes Balears*. Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears; Universitat de les Illes Balears.

Gardner, R. C. (1985). *Social psychology and second language learning: the role of attitudes and motivation*. Edward Arnold.

Noels, K. A., Pelletier, L. G., Clément, R., i Vallerand, R. J. (2000). *Why are you learning a second language? Motivational orientations and self-determination theory*. *Language Learning*, Supplement S-1.

Solivellas, I., Little, C., Tudela, A. (2023). L'imaginari juvenil: ideologies i actituds lingüístiques. Dins Castell, X., Cremades, E., i Vanrell, M. M. (Coord.), *Actituds i usos lingüístics dels joves de les Illes Balears* (pp. 127-149). Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears; Universitat de les Illes Balears.

Vilà, M., Castellà, J. M. (2014). *10 ideas clave. Enseñar la competencia oral en clase: Aprender a hablar en público*. Graó.

Vilà, M., Castellà, J. M. (2020). *La llengua oral, objecte d'aprenentatge*. Departament d'Educació (Generalitat de Catalunya). <https://educacio.gencat.cat>